

Ämnesprov, läsår 2012/2013

Religionskunskap

Bedömningsanvisningar

Årskurs

9

Innehåll

Information	3
Läsanvisning till häftet.....	3
Koppling till kursplanen.....	4
Anvisningar för bedömning.....	6
Användning av formuläret för notering av resultat.....	6
Delprov A – bedömningsanvisningar	7
Delprov B – bedömningsanvisningar	22
Sammanställning av provresultat	37
Notering av resultat.....	37
Provbetyg	38
Sammanräkning och analys	39
Kunskapsprofil	39
Exempel på ifyllt formulär för sammanställning av provresultat.....	40

En grupp vid Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet, utarbetar på uppdrag av Skolverket de nationella proven i religionskunskap.

Projektledare:

Annika Lindskog
annika.lindskog@ped.gu.se

Biträdande projektledare:

Olof Franck
olof.franck@gu.se

Provansvarig åk 9:

Carl Wake
carl.wake@gu.se

Provkonstruktörer:

Gert Arvidsson
Kjell-Erik Karlsson
Anna Lindstam
Bodil Söderquist

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Göteborgs universitet
Box 300
405 30 Göteborg

Ansvarig på Skolverket:

Mats Olsson
Enheten för prov och bedömning
mats.olsson@skolverket.se

Beställningar och distribution:

Tommy Mobrin, tfn 08-690 94 90
FS ProfLog AB
162 89 Stockholm

Information

Läsanvisning till häftet

Detta häfte är avsett som stöd för läraren vid bedömningen av ämnesprovet i religionskunskap för årskurs 9, våren 2013. Häftet innehåller bedömningsunderlag i form av:

1. En inledande presentation av de delar i kursplanen som bedömningen av provet utgår ifrån
 - Koppling till kursplanen
 - Anvisningar för bedömning
 - Användning av formuläret för notering av resultat
2. Principer för bedömning av de enskilda uppgifterna med exempel på elevsvar
 - Delprov A – bedömningsanvisningar
 - Delprov B – bedömningsanvisningar
3. Anvisningar för resultatsammanställning
 - Sammanställning av provresultat
 - Notering av resultat
 - Provbetyg
 - Kunskapsprofil
4. Formulär för sammanställning av elevresultat: Exempel på elevresultat.

En lämplig arbetsgång är att först läsa igenom de inledande delarna samt avsnitten med anvisningar för sammanställning av elevresultat. Därefter kan arbetet med att bedöma elevsvaren fortsätta, i enlighet med bedömningsanvisningarna för respektive delprov.

Koppling till kursplanen

Kursplanen för religionskunskap i Lgr11 innefattar fem förmågor vilka avspeglas i det centrala innehållet och i kunskapskraven. Kunskapskraven kan i sin tur delas upp i sex olika delar. I häftet Lärarinformation framgår vilka religionskunskapens förmågor är samt sambandet mellan respektive förmåga och de olika delarna i kunskapskraven för årskurs 9.

I ämnesprovet för religionskunskap för årskurs 9 provas **tre** av förmågorna samt **fyra** delar av kunskapskraven.

Översikt över förmågor och delar av kunskapskrav (utan progressionsuttryck) som provas i det nationella provet i religionskunskap 2013, år 9:

Förmågor i NP rel. år 9	Delar av kunskapskrav i NP rel. år 9
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	1. Eleven har ... kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom ... centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.
	2. Dessutom för eleven ... resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	5. Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra ... resonemang och använda etiska begrepp och modeller ...
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.	6. Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor ... samt för ... resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

De olika uppgifterna i provet avser att ge läraren möjlighet att finna belägg för att eleven innehar dessa förmågor, på olika nivåer i enlighet med kunskapskravens specificeringar.

Vissa av uppgifterna anknyter till mer än en del av kunskapskravet. Vid bedömningen av respektive uppgift ska dock hänsyn tas endast till den huvudsakliga anknytningen. Hur de olika uppgifterna i provet korresponderar mot förmågorna och kunskapskraven framgår av nedanstående tabell.

Uppgifter i ämnesprovet i religionskunskap årskurs 9 2013 i relation till förmågor och delar av kunskapskrav.

Förmåga	Del av kunskapskrav	Uppgift
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	1. Eleven har ... kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom ... centrala tankgångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna. 2. Dessutom för eleven ... resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.	Delprov A Uppgift 3 Uppgift 6 Uppgift 7 Uppgift 8 Uppgift 9 Uppgift 10 Uppgift 11 Delprov B Uppgift 17 Uppgift 18 Uppgift 19 Uppgift 22 Uppgift 23 a Uppgift 23 b Delprov A Uppgift 1 Uppgift 2 Uppgift 4 Uppgift 5 Uppgift 13 Uppgift 14 Uppgift 15 Uppgift 16
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	5. Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra ... resonemang och använda etiska begrepp och modeller ...	Delprov A Uppgift 12 Delprov B Uppgift 24 Uppgift 25
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.	6. Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor ... samt för ... resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.	Delprov B Uppgift 20 Uppgift 21

Anvisningar för bedömning av ämnesprovet i religionskunskap årskurs 9

Bedömningsanvisningarna för de enskilda uppgifterna innefattar följande avsnitt:

1. Utgångspunkter för bedömning
2. Belägg för nivåer i uppgiften
3. Kommentarer
4. Exempel på elevsvar med kommentarer

1. Utgångspunkter för bedömning

I detta avsnitt klargörs vilka överväganden som ska ligga till grund för den bedömning som ska genomföras inom ramen för uppgiften. Det kan handla om att relativt enkelt avgöra huruvida eleven valt ett korrekt svarsalternativ. Det kan också röra sig om att bedöma kvaliteter i en resonerande text.

2. Belägg för nivåer i uppgiften

I detta avsnitt, vilket är utformat som en matris, presenteras de nivåer som uppgiften är avsedd att ge belägg för. Vissa uppgifter kan bara ge belägg för E-nivån, medan andra täcker in såväl C- som A-nivån. Observera att uppgift 9, 10 och 11 kan ge två belägg vardera för nivå E. Notera även att uppgift 24 kan ge belägg för nivå C och A, men inte för nivå E.

Här anges också vad som kännetecknar ett elevsvar på den nivå eller de nivåer som uppgiften är avsedd att ge belägg för.

3. Kommentarer

I kommentaren till uppgiften förtydligas principerna för bedömning.

4. Exempel på elevsvar med kommentarer

I de fall då bedömningen av en uppgift innefattar en kvalitativ analys av elevsvaren, omfattar bedömningsanvisningen även exempel på autentiska elevsvar som illustrerar de olika nivåerna E, C och A. Till varje elevsvar finns en kommentar där det framgår varför elevsvaret bedömts motsvara en viss nivå.

Användning av formuläret för notering av resultat

Sist i Delprov B finns ett formulär för notering av elevens resultat på de olika uppgifterna i provet. Detta formulär används även för att bestämma elevens provbetyg.

Hur noteringen av resultat och bestämningen av provbetyg går till framgår i anvisningarna för resultatsammanställningen i detta häfte (s. 37-40).

Sist i detta häfte finns ett exempel på ett helt ifyllt formulär för notering av resultat.

Delprov A – bedömningsanvisningar

Uppgift 1

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven skrivit världsreligionerna under symbolerna på ett korrekt sätt?

Korrekta svar: 1: Judendom, 2: Buddhism, 3: Islam, 4: Kristendom, 5: Hinduism

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska minst tre världsreligioner korrekt anges under motsvarande symboler.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra ett enkelt resonemang kring likheter och skillnader mellan världsreligionerna.

Uppgift 2

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”Att judar inte tror att Jesus var Guds son”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra ett enkelt resonemang om likheter och skillnader mellan judendom och kristendom.

Uppgift 3

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”en profet”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva centrala tankegångar i islam.

Uppgift 4

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”Man ska visa respekt och kärlek till sina medmänniskor”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra ett enkelt resonemang kring likheter och skillnader mellan världsreligionerna.

Uppgift 5

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”Att inte döda”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra ett enkelt resonemang kring likheter och skillnader mellan världsreligionerna.

Uppgift 6

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”Omskärelse av judiska pojkar”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva centrala tankegångar i judendom.

Uppgift 7

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”Bhagavadgita”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva urkunder i hinduism.

Uppgift 8

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativet ”Mose fick dem av Gud på ett berg i Sinaiöknen”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt svarsalternativ vara markerat.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva centrala tankegångar i kristendom.

Uppgift 9

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativen ”Hinduismen har ingen religionsgrundare” och ”Hinduism bildades genom att Induskulturens och ariernas religioner smälte samman till en ny religion”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge ett belägg för nivå E ska ett korrekt svarsalternativ vara markerat.		
För att ett svar ska ge två belägg för nivå E ska två korrekta svarsalternativ vara markerade.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva centrala tankegångar i världsreligionerna.

Uppgift 10

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativen ”Alla människor har lika värde” och ”Tortyr borde förbjudas”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge ett belägg för nivå E ska ett korrekt svarsalternativ vara markerat.		
För att ett svar ska ge två belägg för nivå E ska två korrekta svarsalternativ vara markerade.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera livsåskådningar genom att beskriva centrala tankegångar i humanismen.

Uppgift 11

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativen ”Människor kan ge gåvor till munkar”, ”Människor offrar vid altare” och ”Nunor mediterar”?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge ett belägg för nivå E ska två korrekta svarsalternativ vara markerade.		
För att ett svar ska ge två belägg för nivå E ska tre korrekta svarsalternativ vara markerade.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva centrala tankegångar och handlingar i buddhismen.

Uppgift 12

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning ger eleven ett svar på frågan varför förlåtelse kan vara viktig för den som ber om förlåtelse?

I vilken utsträckning ger eleven ett svar på frågan varför förlåtelse kan vara viktig för den som förlåter?

I vilken utsträckning problematiseras de båda aspekter av förlåtelse som står i centrum i frågan?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska eleven föra ett enkelt resonemang kring begreppet förlåtelse med hänsyn till minst en av de två aspekter som nämns i frågan: den aktiva, ”att förlåta”, eller den passiva, ”att bli förlåten”, exempelvis genom att förtydliga innebörden i denna aspekt.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven föra ett utvecklat resonemang kring begreppet förlåtelse med hänsyn till båda de aspekter som nämns i frågan: den aktiva, ”att förlåta”, eller den passiva, ”att bli förlåten”. Resonemanget kring minst en av aspekterna är relativt genomarbetad vad gäller vilken betydelse förlåtelse kan uppfattas ha. Exempelvis kan den innehålla en utvecklad kommentar till vilken innebörd denna aspekt kan tänkas ha, eller till vilka konsekvenser en tillämpning av den rent konkret kan ha. Resonemanget till en av aspekterna kan vara mer kortfattad och uttryckt i några få ord eller i form av ett angivande av ett exempel.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska eleven föra ett välutvecklat resonemang kring begreppet förlåtelse med hänsyn till båda de aspekter som nämns i frågan: den aktiva, ”att förlåta”, eller den passiva, ”att bli förlåten”. Resonemanget kring båda aspekterna är genomarbetade och visar på hur de båda aspekterna på ett mer ingående sätt kan problematiseras och relateras till varandra rörande innebörd och konsekvenser.

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att resonera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att använda etiska begrepp. I uppgiften belyses två aspekter av begreppet förlåtelse: en aktiv och en passiv. Uppgiften innehåller en uppmaning att kommentera vilken betydelse förlåtelse kan uppfattas ha i relation till båda dessa aspekter. Progressionen mellan nivåerna uttrycks med hänsyn till i vilken kvalitativ utsträckning dessa aspekter behandlas.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"Den som ber om förlåtelse ska inte göra om det, så de inte gör om det och går och säger förlåt sen gör om det igen. Den som förlåter ska förlåta rätt person så de inte förlåter en som de vet kommer göra om det."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Eleven skriver kortfattat och berör inte varför det är viktigt att man ber om förlåtelse eller varför det är viktigt att förlåta, utan skriver mer om att det är viktigt att man inte gör om det man gjort igen, efter att ha sagt förlåt, vilket inte är tillräckligt för att motsvara E-nivå.

Exempel på elevsvar nivå E

"Varför kan det vara svårt att förlåta. Det kan vara svårt att förlåta för att man fortfarande är ledsen eller arg på den personen som man ska förlåta. Det kan vara svårt och jobbigt att förlåta för att man kanske vill vara ledsen eller arg och, man kanske inte vill bara släppa allt och gå vidare."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven resonerar på ett enkelt sätt om svårigheten med att förlåta, bland annat om att man fortfarande kan vara arg och ledsen på den som ber om förlåtelse. Eleven tar dock endast upp en aspekt av begreppet förlåtelse. Därför bedöms svaret på ett tydligt sätt motsvara E-nivå.

Exempel på elevsvar nivå C

"Om man gjort något dåligt - "syndat" - har man det hängande över sig. En förlåtelse kan innebära att man kan släppa det som hänt och gå vidare. När man blir förlåten har man oftast lärt sig något av sitt misstag och man har fått det negativa att trots allt bli något positivt. För den som förlåter kan det också kännas som en lättnad, att få lägga något bakom sig. Samtidigt är det viktigt att den som gjort något får stå för det. När någon ber om förlåtelse kan det kännas som ett krav att förlåta."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven tar upp två aspekter av ordet förlåtelse och båda aspekterna är relativt genomarbetade. Svaret innehåller ett utvecklat resonemang och tar bland annat upp konsekvenser av att förlåta, som att "känna sig lättad" och gå vidare, men även konsekvenser av att bli förlåten, som att "man oftast lärt sig något av sitt misstag." Svaret blir inte tillräckligt utvecklat för att motsvara en högre nivå eftersom det bland annat inte problematiserar begreppet förlåtelse. Eleven gör en ansats till att problematisera, men det blir inte mer än en ansats. I slutet av svaret skriver eleven: "När nån ber om förlåtelse kan det kännas som ett krav att förlåta." Här hade det varit bra om eleven utvecklat sina tankar och då eventuellt kunnat nå en högre nivå än C.

Exempel på elevsvar nivå A

"Om man vet att man har gjort något fel så känner man oftast av det och får dåligt samvete och man får svårt att sluta tänka på det, man går ofta omkring och funderar på vad man kunnat göra annorlunda. Därför känns det väldigt viktigt att kunna be om

förlåtelse, och försöka prata om det. Jag brukar tänka att det är bättre att säga som det är och säga förlåt, än att behöva bära på skuldkänslorna. Det är också väldigt viktigt att kunna förlåta, ofta direkt efter något har hänt så kan det kännas svårt att förlåta för man är fortfarande ledsen över att personen gjorde som den gjorde. Men man kan ge det lite tid och tänka över saken. Alla gör misstag någon gång, och det kan hända att man ångrar sig senare om man inte kan förlåta. Man kanske ser hur dåligt den andra mår över det den gjort, oftast känner man ju empati för personen för man har ju oftast haft någon slags relation med personen tidigare, och fast än personen inte visar så mycket på utsidan om hur ledsen han är så betyder det inte att han inte ångrar sig, han kanske bara inte vågar visa sina känslor.”

Kommentar till elevsvar nivå A

Eleven tar upp båda aspekterna av begreppet förlåta på ett genomarbetat sätt och börjar med att resonera om vikten av att bli förlåten. Eleven använder ord eller formuleringar som dåligt samvete, skuldkänslor, göra annorlunda, prata om det, o.s.v. Sedan fortsätter eleven med den andra aspekten; att kunna förlåta. Eleven problematiserar och tar med en tidsaspekt om att det är svårt att förlåta direkt efter att något skett, men att man med tiden inser att alla gör misstag. Eleven problematiserar vidare och menar att detta hur en människa mår, inte helt och fullt syns på utsidan, vilket är en försvårande omständighet i försoningsprocessen. Eleven skriver om att konsekvensen av att inte kunna förlåta är att man ångrar sig efter en tid. Oavsett vilken aspekt som används, förlåta, eller bli förlåten, visar eleven på ett välutvecklat resonemang och en insikt i vad som krävs för att komma vidare.

Uppgift 13

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning har eleven fyllt i rutsystemet med godtagbara förslag?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska minst ett korrekt svar anges för var och en av religionerna buddhism och kristendom.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra ett enkelt resonemang kring centrala tankegångar i världsreligionerna.

Exempel på elevsvar

Religionens lära uppdelad i olika punkter	Dualdi	Buddhism	Kristendom
Hur ska en människa vara och hur ska hon handla?	Hon ska vara en god människa, behandla andra som hon själv vill bli behandlad, inte använda våld, inte döda och bevara planeten.	Exempel på olika godtagbara svar: 1. "Behandla allt i din omgivning med vördnad, allt som lever är heligt." 2. "Man skall vara en god människa, tala rätt, sträva efter rätt saker i livet." 3. "Våld skall aldrig användas, man skall vara kärleksfull." Exempel på olika, ej godtagbara svar: 1. "Man skall be till Buddha." 2. "Respektera alla." 3. "Vara snäll mot djuren."	Exempel på olika godtagbara svar: 1. "Gyllene regeln; vara en god människa." 2. "Följ de tio budorden; inte stjäla, inte dräpa; inte vara avundsjuk." 3. "Visa respekt, empati och omsorg." 4. "Man skall behandla andra som man vill bli behandlad själv." Exempel på olika, ej godtagbara svar: 1. "Vara hjälpsam." 2. "Man skall vara som Jesus" (det räcker inte att bara skriva det, utan eleven måste förtydliga mer). 3. "Vara en god människa."
Vad händer efter döden?	Inom dualdireligionen tror man på återfödelse. Man ska passera de fyra broarna för att slutligen nå ödmjukhetens port.	Exempel på olika godtagbara svar: 1. "Om man varit rättfärdig får man evigt liv. Karma visar sig och belönar sig efter hur god man varit." 2. "Buddhister tror på karma, återfödelsen sker tills man levt så många goda liv att man slipper återfödas." 3. "Själens slutar återfödas och man kommer till Nirvana." Exempel på olika, ej godtagbara svar: 1. "Själens är det viktigaste." 2. "Man skall meditera och göra goda handlingar."	Exempel på olika godtagbara svar: 1. "Antingen kommer man till himmelen eller helvetet." 2. "Att tas upp i himmelriket där allt blir klart vad livet är." 3. "Själens går upp till himmelen eller till djävulen, beroende om man varit god eller ond." Exempel på olika, ej godtagbara svar: 1. "Åka upp till Gud." 2. "Komma till Djävulen." 3. "Man blir straffad."

Uppgift 14

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret ett resonemang om likheter och skillnader mellan dualdireligionens lära och huvudtankarna inom buddhism och kristendom?

Tar eleven hjälp av de fakta som presenterats i texten om dualdireligionen och i fråga 13?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska eleven föra ett enkelt resonemang kring likheter och skillnader mellan dualdireligionens lära (de fyra broarna) och huvudtankarna inom buddhism och/eller kristendom, och ger då uttryck för en kännedom om centrala tankegångar. Någon perifer eller central likhet och någon perifer eller central skillnad mellan dualdireligionens och minst en av de två övriga religionernas läror och huvudtankar kommenteras.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven föra ett utvecklat resonemang kring likheter och skillnader mellan dualdireligionens lära och huvudtankarna inom buddhism och kristendom, och ger då uttryck för en kännedom om centrala tankegångar, till exempel genom en korrekt användning av några centrala begrepp. Någon central likhet och någon central skillnad mellan dualdireligionens och de båda religionernas läror och huvudtankar kommenteras.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska eleven föra ett välutvecklat och nyanserat resonemang kring likheter och skillnader mellan dualdireligionens lära och huvudtankarna inom buddhism och kristendom, och ger då uttryck för en kännedom om centrala tankegångar, till exempel genom en korrekt användning av några centrala begrepp. Några centrala likheter och några centrala skillnader mellan dualdireligionen och de båda religionernas läror och huvudtankar kommenteras

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att analysera religioner genom att föra resonemang om likheter och skillnader mellan religioner.

Att resonera kring likheter och skillnader är att göra något mer än att bara beskriva dessa. De bör kommenteras: vad är det som är likt respektive olik och hur kan dessa likheter och skillnader förstås och tolkas?

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"Jag tycker buddhismen skiljer sig från dualdi och kristendomen i att den inte beskriver en plats man kommer till om karma ger gott utslag, mer att man får evigt liv och blir belig."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Eleven använder ett begrepp "karma", vilket är ett centralt begrepp.

Svaret är kortfattat och tar upp en skillnad mellan buddhismen och de övriga religionerna, men det innehåller inte något resonemang. Inga likheter presenteras.

Exempel på elevsvar nivå E

"Likheterna mellan de olika religionerna är att de alla vill nå ett bättre samhälle där folk är snällare och mer respektfulla mot varandra. För att lyckas med detta har de skapat ett ställe som man kan komma till efter döden som belöning. De alla har beskrivit stället som en fridfull plats utan bekymmer. Om man inte visar sig värdig för att vara på det stället så är det det eget fel, en annan likhet är att Buddismen har omlevning som ett straff med olika nivåer, där det sämsta man kan vara är en hund eller kvinna. Sedan får man jobba sig uppåt. Kristendomen har helvetet som ett straff och Dualdi har inte nämnt vad som händer. Det är tre olikheter."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven för ett enkelt och till största delen korrekt resonemang om främst likheter, i huvudsak på en allmän nivå. Resonemanget om skillnader är otydligare där eleven diskuterar straff efter döden. I svaret saknas centrala begrepp. Eleven använder sig av "omlevning" istället för att använda det korrekta begreppet "reinkarnation". Formuleringen "de har ett ställe som man kan komma till efter döden som belöning", visar också på att svaret är allmänt hållet, vilket är en av anledningarna till att svaret bedöms motsvara nivå E.

Exempel på elevsvar nivå C

"D och B är andlig religioner, mer inriktade på själ och kunskap än de är på att blint följa sin gud, något som däremot kristendomen glatt utövar. Kristna återföds inte, gör de fel en gång så är de körda fram till slutet av evigheten. Religioner med återfödelse ger en andra chans, eller rättare sagt flera. En del kristna stöter dessutom ifrån sig kunskap för att deras två tusen år gamla bok säger något annat. För att citera någon vars namn jag har glömt: "Om vetenskapen hittar något nytt så bör Buddismen ändra sig efter vetenskapen, inte tvärt om." Även själva med livet är i D och B baserade på kunskap och att utforska sig själv och sin värld, K vill bara att man följer guds regler och är en allmänt trevlig prick. Karma existerar inom alla dessa religioner men på lite olika sätt. Inom D och B påverkar den hur och om man återföds medan den inom K ser till hur tyngt ens hjärta blir av synd. D och K har dock gudar, något som B inte har. Buddha ville aldrig ses som en gud utan som en vägvisare. Jag har inte tillräckligt med fakta för att kunna säga något om D men K är en betydligt kluvnare och därmed våldsammare religion. Detta beror delvis på att K uppstod i Europa där man krigade mycket och sedan använde sin religion för att kriga mot andra folkslag bland annat i nord- och sydamerika. Så man missbrukar K mer. B har sällan använts i krig, kanske mest för att dens ideologi är så emot krig som den är. Det är svårt att kriga när det enda man får är dålig karma. Lite lustigt också att de mer fanatiska av K och B är K, trots att B mest finns i en region av världen där folk tenderar att bli lite väl besatta av vad de håller på med."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven för ett utvecklat resonemang kring likheter och skillnader där centrala begrepp som återfödelse och karma används. Centrala skillnader som tron på en eller ingen gud och även formuleringen om att återfödelse inte förekommer inom kristendom återfinns i svaret.

Resonemanget är till vissa delar väl utvecklat, men en del felaktiga slutsatser och faktafel drar ner kvalitén. Exempelvis är inte påståendet "Kristna återföds inte, gör de fel en gång så är de körda fram till slutet av evigheten" korrekt. I kristen tradition är begreppen förlåtelse och evigt liv centrala. Påståendet överensstämmer inte heller med vad eleven tidigare svarat. Även konstaterandet att karma återfinns inom kristendom är fel.

Exempel på elevsvar nivå A

"Något som är likt i alla tre religionerna är att man ska vara en god människa, och exempelvis inte döda andra. Man ska behandla andra som man själv vill bli behandlad. En annan likhet mellan Buddhismen och dualdireligionen är att man har stor respekt för djuren och växter, något som skiljer dem något från Kristendomen. I alla religionerna dyrkar man en person men till skillnad från Kristendomen och dualdireligionen så har Buddismen ingen gud utan Buddah som är mer som en lärare. En skillnad mellan Kristendomen och de andra två, är att man inte tror på återfödelse där. Men de två religionerna som tror på det liknar varandra på så sätt att de har vägar man ska gå för att nå målet. Där liknar det också varandra med ett tillstånd av lycka. Även i Kristendomen är målet att hamna på ett ställe där man är lycklig – himlen."

Kommentar till elevsvar nivå A

Eleven resonerar välutvecklat om centrala likheter och skillnader när det gäller läro- och huvudtankarna inom religionerna och använder sig av några centrala begrepp; återfödelse, god människa, ett tillstånd av lycka. Begreppen är kanske aningen diffusa, men uppvägs av det välutvecklade resonemanget där flera likheter mellan alla religioner ges, t. ex. *"Man skall behandla alla människor som man själv vill bli behandlad"*. Eleven belyser också likheter mellan två religioner och skillnader mot den tredje, t. ex. mellan kristendom och de övriga religionerna buddhism och dualdi, där kristendomen skiljer sig när det gäller återfödelse.

Skillnader tas också upp, t. ex. att dyrkan finns i alla religioner, men buddhismen skiljer sig från kristendom och dualdi genom att inte innehålla en gudstro. *"Buddah är mer som en lärare"*, skriver eleven. Många exempel ges således och eleven visar på mycket goda kunskaper.

Uppgift 15

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativen **d, e, f** som rätta och **a, b, c, g** som felaktiga?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska minst fyra svarsalternativ vara korrekt markerade.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska minst sex svarsalternativ vara korrekt markerade.	

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra resonemang om likheter och skillnader mellan religioner.

Uppgiften ger utrymme för att visa på enkla (nivå E) och utvecklade (nivå C) resonemang.

Uppgift 16

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret ett resonemang kring likheter och skillnader rörande dualdireligionens, judendomens och islams uppkomst?

I vilken utsträckning innehåller resonemanget information om grundaren/grundarna, grundarens/grundarnas bakgrund, hur och varför grundaren/grundarna fick sitt uppdrag?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska svaret innehålla ett enkelt resonemang kring någon perifer eller central likhet eller skillnad mellan dualdireligionens, judendomens och islams uppkomsthistoria och deras respektive grundare.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska svaret innehålla ett utvecklat resonemang kring några perifera eller centrala likheter och/eller skillnader mellan dualdireligionens, judendomens och islams uppkomsthistoria och deras respektive grundare.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska svaret innehålla ett välutvecklat och nyanserat resonemang kring några centrala likheter och någon central skillnad mellan dualdireligionens, judendomens och islams uppkomsthistoria och deras respektive grundare.

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att föra resonemang om likheter och skillnader mellan religioner med avseende på deras uppkomsthistoria och grundare.

Att resonera kring likheter och skillnader är att göra något mer än att bara beskriva dessa. De bör kommenteras: vad är det som är likt respektive olik och hur kan dessa likheter och skillnader förstås och tolkas?

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"En likhet mellan Dualdi, judendom och islam tror jag är att de grundades genom att religionernas olika personer mediterade och då fick kontakt med Gud. De gick runt och berättade och blev snabbt poppis. Sedan spreds religionerna snabbt över världen. Enda skillnaden är att de höll på olika tidsperioder."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Eleven för ett till stora delar felaktigt resonemang och är väldigt oprecis i sin jämförelse.

Exempel på elevsvar nivå E

"Religionen dualdi startar när guden Dualdi tröttnar på människornas levnadssätt. Om man jämför dualdi med islam så tycker jag inte det finns någon likhet alls. För islam har alltid funnits. Sedan kommer Muhammed och tar emot Koranen och det skulle man kunna jämföra med att aonerna skrev ner det viktigaste innehållet i deras religion. Judendomen börjar när moses tar emot guds budord och dom får han från himlen och Muhammed får ju koranen från himlen också. I dualdireligionen däremot är det själva guden som skapar religionen och så är det inte i islam och judendomen."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven resonerar på ett enkelt sätt om skillnader, genom att berätta om Muhammed och Mose, när de fick sina uppdrag av Gud. Elevsvaret innehåller inledningsvis några felaktiga slutsatser, men svaret når ändå upp till E-nivå.

Exempel på elevsvar nivå C

"Inom dessa religioner finns det en gud som ger regler till människor om hur de ska vara. Till sin hjälp har han en profet eller andra utvalda. Dessa personerna är älskade och respekterade av sin religion. Muhammed blev grundaren för islam efter att ha fått uppenbarelse från Guds ängel, Mose blev judendomens grundare när han räddade sitt folk ur Faraos rike och fick uppenbarelse från Gud. Mohammed var en man som funderade mycket kring livets frågor. När han kom på att det bara fanns en Gud fick han uppenbarelser, Mohammed predikade om de nya tankarna och bildade en ny religion. Mose fick uppenbarelser eftersom hans folk plågades i Egypten. Gud hjälpte judarna att fly enligt Toran. Mose föddes då alla ungpöjkar i judiska hem skulle dödas. Det var kanske Guds vilja att han överlevde. Dessa två grundare levde på jorden till skillnad från Dualdireligionens gud. Likheten mellan dessa är att det finns alltid en Gud, och att Gud har gett människorna regler och mål. Dessa regler och mål är lika på ett sätt och olika på ett annat. Dualdireligionen började när människorna gick för långt. Religionerna grundades för att ge människorna bra tankar och leva ett bra liv, det har alla religioner gemensamt."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven resonerar på ett utvecklat sätt om centrala likheter och skillnader, och visar på goda kunskaper. Främst resonerar eleven om likheter mellan religionernas uppkomst. Likheter mellan alla religionerna är att grundarna får regler av Gud och att de är älskade och respekterade. Eleven beskriver personerna Moses och Muhammed och ser likheter mellan deras uppdrag och deras uppenbarelser från Gud. Skillnaderna beskrivs mycket mer kortfattat. Eleven blandar vid ett tillfälle ihop begreppen grundare och Gud, men uppnår ändå nivå C.

Exempel på elevsvar nivå A

"Alla religioner har inga tydliga grundare, men tre som har det är dualdireligionen, judendom och islam. Dessa religioner är monoteistiska, vilket betyder att de bara tror på en gud. Guden har inte alltid ett namn, man skulle kunna tro att Allah och Jehova är namn på gudar men egentligen är det bara ordet gud på 2 olika språk. Islam grundades av Mohammed, som anses vara den sista profeten. Han fick ta emot Koranen, islams heliga skrift genom ängeln Gabriel. Gud var ledsen för att människorna inte hade gjort som han velat utan istället slagits och betett sig illa. Mohammed försökte sprida sin religion i Mecka men de trodde honom inte. Det var inte förrän senare som islam började spridas på riktigt. Judendomens grundare är Moses, för det var han som tog folket ur fångenskap i Egypten och som fick ta emot de 10 budorden. Muslimer tror också på Gamla testamentet men böckerna är inte lika heliga för dem som för judarna. Moses var innan han fick kontakt med gud ett adoptivbarn till en kunglighet i Egypten. Hon kunde inte få barn och hittade Moses i en korg i vassen. Både Moses och Mohammed hade tidigare en relation till gud. Även dualdi grundades på samma sätt genom att gud var missnöjd på människorna och gav dem livsregler för att kunna leva ett bättre liv. De som fick ta emot livsreglerna var Alixa och Alix. De var två aoner och hade ingen speciell status innan uppdraget, vilket skiljer sig från de andra religionerna. En skillnad är att i Dualdi och judendom fick grundarna direktkontakt med Gud, men i islam fick Muhammed kontakt med Gud genom ängeln Gabriel. En likhet mellan religionerna är att gud kontaktade människorna för att de varit olydiga och gav dem regler för att ge dem ett bättre liv. Och när religionen får människor att bete sig bättre tycker jag att det är något riktigt fint."

Kommentar till elevsvar:

Eleven resonerar välutvecklat genom att ta upp flera centrala likheter och några skillnader mellan alla tre religionernas uppkomst.

Eleven tar upp likheter i hur religionsgrundarna får sina uppdrag. Alla tre religioner har tydliga grundare, samt att "Gud", kontaktade grundarna samt gav dem regler. Likheter presenteras också mellan två religioner, Islam och Dualdi, där eleven nämner att "Gud" var missnöjd med människornas levnadssätt. En skillnad som tas upp är att Mose och Alix var i direktkontakt med Gud, medan Muhammed kontaktades genom ängeln Gabriel. En annan skillnad som påtalas är att i Dualdireligionen så hade Alix och Alixa ingen "status" innan uppdraget, medan Mose hade det. Här jämförs inte alla tre religioner utan eleven ser skillnader, mellan bara två religioner. Underförstått finns det fler, både likheter och skillnader, genom parallella beskrivningar av hur det gick till när de olika personerna får sina uppdrag.

Delprov B – bedömningsanvisningar

Uppgift 17

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven markerat svarsalternativen **c, e, h, i, j, k** som rätta och **a, b, d, f, g, l** som felaktiga?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska minst sex korrekta svarsalternativ markeras.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska minst tio korrekta svarsalternativ markeras. Alternativ D, I och K ska vara markerade på korrekt sätt.	

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom förklara och se samband mellan centrala tankegångar och konkreta religiösa uttryck och handlingar i islam.

I denna uppgift sätts fokus på kunskap om vilka föreställningar och traditioner som förekommer inom islam. Uppgiften innehåller endast en uppmaning att med hjälp av angivande av "Rätt" eller "Fel" ta ställning till påståendena i rutan. Inga kommentarer eller motiveringar ska anges. Därför kan uppgiften sägas ge belägg för grundläggande (Nivå E) eller goda (Nivå C) kunskaper om föreställningar och traditioner som förekommer inom islam.

Uppgift 18

Utgångspunkter för bedömning

Innehåller svaret exempel från någon eller några av världsreligionerna?

Innehåller svaret en eller flera förklaringar till varför människor av religiösa orsaker bär vissa klädesplagg?

Innehåller svaret likheter mellan orsakerna, det vill säga generella mönster, inom en eller flera religioner?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska eleven beskriva minst två exempel på olika klädesplagg som människor bär och koppla dem till en eller flera världsreligioner.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven förklara och visa på samband mellan det konkreta uttrycket att bära vissa klädesplagg och religiösa orsaker till detta. Eleven ger olika exempel från någon eller några av världsreligionerna. Minst två exempel på klädesplagg ska anges.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska eleven förklara och visa på samband mellan det konkreta uttrycket att bära vissa klädesplagg och religiösa orsaker till detta. Eleven ger olika exempel från någon eller några av världsreligionerna. Minst två exempel på klädesplagg ska anges. Eleven ser också generella mönster inom religionen eller mellan religioner, det vill säga vad som är gemensamt mellan orsakerna.

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att förklara och visa på samband mellan å ena sidan konkreta religiösa uttryck som att bära olika klädesplagg och å andra sidan centrala tankegångar. Genom att eleven förklarar religiösa orsaker till varför man bär vissa klädesplagg kommer eleven in på centrala tankegångar inom religionen/religionerna.

Progressionen mellan nivåerna motsvaras av i vilken mån eleven beskriver, förklarar och ser samband och generella mönster.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"Jag tror att folk bär slöja för att folk har bär det förr i tiden och att man tror att man kommer till himlen, eftersom att folk har sagt att det är vägen till himlen så tror folk på det och vill också komma till himlen."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Svaret innehåller bara ett exempel och kopplas inte till någon religion, vilket inte räcker till ett svar som motsvarar nivå E.

Exempel på elevsvar nivå E

"I några religioner tex i islam får kvinnorna inte visa sina ansikten, de måste ha hatt eller mössan för att gömma sina ansikten. Jag hörde att i några länder kvinnorna inte får visa ansikten för någon annan utan sin man, jag vet inte varför det är så men jag tycker att det är lite konstigt. Judar måste också ha mössa på sig ibland, jag tror att det är när de ska in och be."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven beskriver, genom att ge två exempel, på olika klädesplagg; muslimska kvinnor bär slöja och judar har en mössa när de ber. Eleven förklarar inte varför man bär dessa plagg och visar därmed inte på några samband.

Exempel på elevsvar nivå C

"Inom islam, mestadels i helmuslimska länder ska man bära slöja som tjej eller också burka. Jag tror det är så eftersom tjejer/kvinnor ej ska visa sitt hår eller kropp för det kan vara sexuellt för männen att se på. Därför ska de inte visa sitt hår eller kropp så männen inte blir upphetsade osv. En annan sak är också att kvinnorna kanske bara ska visa sin kropp och hår för sin man. Ingen annan ska få se kvinnan med lätta kläder och sitt hår utsläppt. Jag tror detta för när man har sitt hår utsläppt eller visar delar av sin hud så blir det en viss sexuell spänning, för det kan uppfattas sexuellt när håret är utsläppt än när man inte har det. Det gäller även kroppen eftersom det är sånt man "tänder" på. Så visar man hud kan det uppfattas sexuellt. Därför ska kvinnor antagligen dölja sin kropp. För det är frestande för männen.

Inom buddhism använder munkar ett sorts stort tyg, som de har på sig som klädesplagg. De är inga vanliga kläder. Jag tror att de använder det eftersom att inom buddhism så ska man inte ha så mycket material som munk, som Buddha. Därför har de bara ett tyg över kroppen istället för massa kläder. Eftersom man inte ska vara beroende av det materiella så som kläder eftersom att det materiella försvinner, det är inte viktigt i livet. Så de använder bara tyg som bevisar att de inte är beroende av kläder. De lever ett enkelt liv.

En annan grej är att inom Judendom så har männen på sig kipor, en sorts mössa på huvudet. Jag tror att de använder det för att det visar att en pojk har blivit man. Eftersom det är oftast män som använder det. Jag tror det är även så att pojken får sin "hatt" på sin Bar Mitzva och representerar då att han blivit man."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven ger flera olika exempel på varför man bär olika klädesplagg, t.ex. muslimska kvinnors slöja, buddhisternas klädstycke och judarnas kippa. Eleven förklarar utförligt och visar på samband mellan klädesplagg och centrala tankegångar och får även med kulturella orsaker exempelvis när det gäller varför man bär slöja. Däremot så ser eleven inget generellt mönster (likheter mellan religionerna varför man bär dessa klädesplagg), vilket betyder att svaret inte når nivå A.

Exempel på elevsvar nivå A

"I olika religioner har man olika regler om hur man vill att människan ska gå klädd och ärman troende klär man på sig på ett visst sätt för att visa respekt till sin Gud. I till exempel Judendomen visar man respekt genom att ha en mycket liten mössa på sig när man vistas isynagogan. I vissa länder har det kommit till som lag att större delen av kvinnorna ska bäraslöja. Som i till exempel Saudiarabien, I och för sig är kvinnor mycket undantryckta i Saudiarabien och det är ett land som jag absolut inte vill bo i. Inom vissa religioner bär kvinnor slöja utanför sitt hus för att visa sin man respekt och det är endast mannen som får se kvinnan, mensom jag har förstått detta står det inte inom någon religionslag utan man gör det för respekten. Detta kan i vissa fall gå för långt ändå då en tjej kan bli skadad om hon ej bär slöja. I olika länder med olika religioner bär man ofta olika kläder men det beror inte enbart på religion utan även på kultur och klimat i landet. Den största anledningen till att folk bär olika kläder är att man ska visa respekt."

Kommentar till elevsvar nivå A

Eleven uppmärksammar ett generellt mönster i flera religioner om att visa respekt mot Gud. Eleven visar hur denna tankegång kan påverka valet av huvudbonad i judendom och i islam. Eleven ger några exempel på klädesplagg kopplade till dessa religioner, som kippa och slöja. Eleven förklarar och visar på samband mellan de konkreta religiösa uttrycken kippa/slöja och centrala tankegångar inom religionerna genom att förklara orsaken till att människor bär dessa klädesplagg. Orsaker som kan sägas vara religiöst betingade i svaret är att visa respekt mot Gud och att som kvinna visa respekt mot sin make. Därutöver nämns även orsaker som ett lands lagar, kultur och klimat. Eleven påvisar alltså generella mönster mellan religionerna och menar att man kan bära vissa religiösa klädesplagg för att visa respekt mot Gud och sin make.

Uppgift 19

Utgångspunkter för bedömning.

Har eleven markerat "krucifix", "läsa tillsammans ur Tora", "elefanten är det viktigaste djuret", "vallfärda till Mecka" och "till minne av jungfru Marias födelse"?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska belägg för nivå E ska eleven ha markerat två korrekta svar i uppgiften.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att beskriva centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar i hinduism.

Uppgift 20

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret ett angivande av hur de olika källornas beskrivningar av Plymouthbrödernas syn på utbildning skiljer sig åt?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska eleven identifiera någon i huvudsak relevant skillnad som på ett direkt sätt kan utläsas i två av texternas beskrivningar av Plymouth-brödernas syn på utbildning.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven identifiera minst två relevanta skillnader mellan två av texternas beskrivningar av Plymouth-brödernas syn på utbildning. Eleven uppmärksammar att inget nämns om utbildning i NE-källan.	

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att söka information om religioner och andra livsåskådningar, samt sättet på vilket eleven använder olika typer av källor. Progressionen mellan nivåerna motsvaras av i vilken utsträckning eleven kan söka information i och använda de olika källorna i uppgiften.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar nivå F

"Plymouthsbrödernas egna hemsida berättar att de inte är extremeister och förnekar mycket om vad omvärlden säger om dom. Medans Fri hemsidan berättar om hur extrema dom är, och att det inte är klokt att dem inte får göra olika saker så som den faktabaserade hemsidan Ne skriver, förutom att Ne skriver mer om fakta, inga egna kommentarer eller åsikter, bara fakta. Fri har fakta av folk som inte har tyckt om föreningen och som tycker till av sina åsikter."

Kommentar till elevsvar nivå F

Eleven ger exempel på skillnader mellan källorna men tar inte upp frågan om utbildning.

Exempel på elevsvar nivå E

"I 3 källan står det att en kvinna inte får stå över en man, men i källa tvåan står det att det inte är sant. I 3 källan står det också att högre utbildning inte är tillåtet för flickor, men pojkar kan i undantagsfall få gå praktiskt gymnasieutbildning. Men i 2 står det att högre utbildning inte är fel. Så i en står det att något är helt förbjudet, medan i den andra står det att det är okej."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven tar upp exempel från två källor, Plymouthbrödernas egen hemsida och FRI:s hemsida och anger en relevant skillnad mellan källorna vad beträffar utbildningsfrågan. Eleven skriver att enligt FRI:s hemsida är det tillåtet med högre utbildning för pojkar, men inte för flickor, men på Plymouthbrödernas hemsida, så är det accepterat med högre utbildning för alla.

Exempel på elevsvar nivå C

"I källa nr 1 nämns utbildningen inte särskilt mycket. Källa nr2 och källa nr3 syn på utbildningen skiljer ganska mycket, dels för att källa nr2 är baserat på Brödernas egna ord och tankar medans källa nr3 är från Organisation som tycker att Bröderna är en negativ organisation. I källa nr2 nämns inget negativt och i källa nr3 nämns nästan inget positivt. Källa nr2 säger att kvinnan är jämställd med mannen medans källa nr3 säger att kvinnan får aldrig stå över en man. Om man ska tolka det neutralt blir det nästan att en kvinna får vara kunnig och driva ett företag om hennes man också gör det, fast han driver ett större företag. Vad gäller utbildning säger källa nr2 att de uppmuntrar unga att studera vidare på universitet till proffsycken, men de nämner inte inom vilket område. Källa nr3 säger att endast pojkarna får studera vidare på en praktisk gymnasium, men säger inget om universitet. Om man ser det från helheten får pojkarna bli "proffs" inom en viss yrke. Källa nr1 säger att Bröderna vägrar vara medlemmar av världsliga organisationer eller skriva avtal, vilket påverkar ställningen i arbetslivet. Källa nr1 har blivit granskade av faktaexperter och är mer trovärdiga än källa nr2 och källa nr3 som baseras på synpunkter och åsikter. Brödernas utbildning/karriär möjlighet är begränsad enligt 2 av 3 källor."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven har angett tre källor och visat på relevanta skillnader i informationen om Plymouthbrödernas syn på utbildning och kommenterat detta. Eleven påpekar att utbildning inte nämns i källa 1, dvs. NE. Eleven finner att man i källa 2 påstår att Plymouthbröderna uppmuntrar till vidare studier, dock utan att uppmärksamma att källan ger motstridiga besked på den punkten. Eleven påpekar att det i källa 3 framhålls att det är en stor skillnad mellan pojkars och flickors utbildning, där flickor inte har så stora möjligheter och att universitetsstudier inte är tillåtna.

Uppgift 21

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret en diskussion om vilken eller vilka källor eleven skulle använda för ett skolarbete med den anförda rubriken?

I vilken utsträckning innehåller svaret en motivering till valet av källa/källor?

I vilken utsträckning innehåller svaret ett resonemang kring en värdering av någon källas trovärdighet i relation till någon annans?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska eleven diskutera minst en källa att använda i nämnda skolarbete och ge en enkel motivering till valet av denna källa.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven diskutera minst två källor att använda i nämnda skolarbete och ge en utvecklad motivering till valet av dessa källor, till exempel med hjälp av ett utvecklat resonemang kring något argument.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska eleven diskutera minst två källor att använda i nämnda skolarbete och ge en välutvecklad motivering till valet av dessa källor, till exempel med hjälp av ett välutvecklat resonemang kring minst två argument.
Eleven för ett enkelt och till viss del underbyggt resonemang om någon källas trovärdighet i relation till någon annans.	Eleven för ett utvecklat och relativt väl underbyggt resonemang om någon källas trovärdighet i relation till någon annans.	Eleven för ett välutvecklat och väl underbyggt resonemang om någon källas trovärdighet i relation till någon annans, vilket innebär att resonemanget fördjupas .

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att resonera kring trovärdighet och relevans i några källor där Plymouthbrödernas syn på utbildning beskrivs.

Progressionen mellan nivåerna motsvaras av hur utvecklat resonemanget kring motiveringen till valet av källor är, och av hur väl underbyggt resonemanget om någon källas trovärdighet till någon annans är.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"Jag skulle nog valt källa 2. För att den låter mer trovärdig. Den första är svår att förstå, 3 är lite för stränga lagar, 2 är helt okej. Källa 2 och 3 är motsatser, i en av dem står det att nåt är förbjudet, i den andra står det att man kan göra det. Men 3 har överdrivet stränga regler. Så jag skulle ta 2. Den har mer fakta också."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Eleven resonerar mycket allmänt om alla tre källor och drar allmänna slutsatser som inte knyter an till rubriken på skolarbetet. Dessutom är resonemanget om trovärdigheten bristfälligt. Eleven skriver och argumenterar att källa 1 är "svår att förstå"

och källa 3 har "för stränga lagar". Eleven skriver att källa 2 är "okey", men utvecklar inte sin åsikt. Positivt är att eleven inser att källa 2 och 3 är varandras motsatser, men det räcker inte för att motsvara E-nivå.

Exempel på elevsvar nivå E

"Jag hade klart tagit Ne som första källa men även inslag från de andra för att visa vad de andra tycker. Ne som har experter bevisar hur de flästa länder har det och inte bara ett land som Fri har gjort med sina intervjuer. Jag hade inte tagit mycket fakta från deras officiella sida eftersom dom värkar förneka varje fråga för att få mer medlemmar."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven tar klart ställning för källa 1 som den mest användbara källan men tänker också använda de övriga. Eleven motiverar valet med att NE har experter som ger en mer rättvisande bild av frågor

Resonemanget om källorna är enkelt och till viss del underbyggt; t.ex. källa 2 är enligt eleven ensidig; "... de värkar förneka varje fråga för att få fler medlemmar". För att svaret ska bedömas nå en högre nivå krävs att resonemanget innehåller fler konkreta exempel på skillnader i källorna, samt tankar kring vilket syfte de olika författarna kan tänkas ha och hur det påverkar trovärdigheten.

Exempel på elevsvar nivå C

"Om jag skulle välja en källa att använda fakta ifrån skulle jag välja NE eftersom den är mest sanningsenlig. Ne har låtit experter granska texten och därför är den mest sanningsenlig. Om jag fick välja flera skulle jag välja alla eftersom jag då kan kritiskt granska alla texterna. I NE-texten stod det inte så mycket om hur det är att leva som Plymouthbroder, mer sakenligt. T.ex. att det inte kan bo i hyreshus. Om jag skulle välja texten från deras egen hemsida skulle jag få en överpositiv bild av organisationen. Medans om jag väljer FRI's text skulle jag få en mycket negativ bild."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven jämför och resonerar på ett utvecklat sätt om alla tre källorna. Källa 2 och 3 berörs endast kortfattat i resonemanget. Däremot underbygger eleven sitt resonemang om "NE", vilket är tillräckligt för att svaret ska motsvara nivå C.

T.ex. anser eleven att NE-källan är granskad av experter och därför är mer saklig och därför väljs den i första hand. De övriga källorna beskrivs som; antingen "överpositiv" (källa 2) eller så ges en mycket negativ bild (källa 3), vilket visar på ett utvecklat resonemang och relativt väl underbyggt resonemang om trovärdighet.

Exempel på elevsvar nivå A

"Jag skulle ha valt källa 2 och 3 alltså Plymouth brödernas egna hemsida och Stiftelsen FRI's hemsida. Jag skulle ha valt dessa källor för att i den ena står det positivt och den andra negativt om man blandar dessa så kan man få det neutralt (rättvist). Det var därför som jag inte valde den första källan för att den var så neutral. Det stod inte så riktigt hur det kan vara, kändes inte som en första hands fakta för att det inte kändes "personligt". Alltså vad jag menar är att den sidan inte valde någon sida och då får jag inte så noggrann info. Källa 2, 3 väljer olika sidor och tar fram både bra och dåliga saker och informationen från båda sidorna är ganska noggrann och förklarar ganska utförligt sina punkter. Om man arbetar med båda källorna så måste man även tänka till själv, vilket utav dom är trovärdigast? Man måste jämföra och när man väl är klar så får man ett bra skolarbete med både positiva och negativa åsikter och så blir även skolarbetet bra. Källan som jag tycker är mest otrovärdigast är källan 2, Plymouths egna hemsida. De har säkerligen överdrivit med hur bra det är i rörelsen. Alla tycker bra om sig själva och det tycker även dem. De i Plymouth bröderna rörelsen är egentligen emot det moderna tekniken (dator mm) men ändå har de en egen hemsida? Det får mig ju att tveka, är denna faktan riktigt trovärdig då? Och varför finns det så himla mycket dåliga rykten, så mycket att de är tvungna att nämna om det i hemsidan, men inget bra rykte? De överdriver bara om hur bra de är så att det dåliga ryktet ska bort."

Kommentar till elevsvar nivå A

Eleven för ett välutvecklat och väl underbyggt resonemang, utifrån i huvudsak två källor (källa 2 och 3). Eleven ger en välutvecklad motivering till valet av källor och uttrycker att NE är en för neutral källa och väljer bort den av det skälet, samt p.g.a. att det inte är en förstahandskälla. Eleven är medveten om att källa två och tre är subjektiva, men vill använda båda källorna för att få en så allsidig bild som möjligt. Eleven för ett välutvecklat och väl underbyggt resonemang om trovärdigheten. I slutet av sin argumentation är eleven kritisk mot källa 2, som eleven hävdar är den minst trovärdiga källan med stora överdrifter för att få bort "sitt dåliga rykte". Eleven ställer frågan: "Och varför finns det så himla mycket dåliga rykten, så mycket att de är tvungna att nämna om det i hemsidan, men inget bra rykte?".

Eleven gör ett medvetet val att använda de två källorna som är subjektiva ytterligheter och förstahandskällor. Eleven vill skildra två olika sidor av rörelsen och poängterar vikten av att "tänka till själv", när eleven sedan utformar sitt arbete. Sammantaget visar detta på ett fördjupat resonemang.

Uppgift 22

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven angett korrekt religion för Olof (kristendom) och för Annika (buddhism)?
(Även svaren "ortodox", "katolik" och "protestant" godtas när det gäller Olofs religion.)

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska korrekt religion för Olof eller Annika anges.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska korrekt religion för Olof och Annika anges.	

Kommentar

Uppgiften avser att pröva elevens förmåga att analysera religioner genom att resonera om likheter och skillnader mellan några religioner.

Uppgift 23 a

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret en beskrivning av hur bröd och vin delas ut bland dem som firar nattvard?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	NivåA
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska svaret innehålla en beskrivning av hur det går till när kristna firar nattvard.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att analysera religioner genom att eleven beskriver en helig handling inom kristendomen.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"Nattvarden är på onsdagar och då är det som att gud förlåter dig. Du äter en plastbit med vin och sedan tänder ljus."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Eleven beskriver delvis korrekt om hur nattvarden går till, men svaret räcker inte för att nå E-nivån. Nattvarden kan firas vilken dag som helst, men vanligast är på söndagar i kyrkan. Felaktigt är också att eleven skriver att: *"Du äter en plastbit..."*.

Exempel på elevsvar nivå E

"När kristna firar nattvarden så får folket de som vill i kyrkan gå fram till altaret och gå ner på knä och ta emot kriste kropp och kriste blod (en litet kex som smakar papper och kriste blod är vin)."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven beskriver på ett enkelt sätt genomförandet av nattvarden. Eleven nämner både bröd och vin och att det symboliserar Jesu kropp och blod, vilket räcker för ett E-svar.

Minimikravet är att eleven tar upp något om att man i kyrkan får vin och bröd och vad det symboliserar.

Uppgift 23 b

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret en redogörelse för samband mellan heliga handlingar och centrala tankegångar inom kristendomen?

I vilken utsträckning ger eleven uttryck för något gemensamt i varför man utför dessa handlingar, det vill säga i vilken utsträckning identifierar eleven generella mönster inom kristendomen?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven ge en förklaring till minst två av de anförda heliga handlingarna. I förklaringen anges hur och varför handlingarna firas och pekats på samband mellan handlingarna och centrala tankegångar.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska eleven ge en förklaring till samtliga tre anförda heliga handlingar. I förklaringen anges hur och varför handlingarna firas och pekats på samband och generella mönster kring handlingarna och centrala tankegångar.

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att analysera religioner genom att eleven förklarar och visar på samband och generella mönster kring heliga handlingar i kristendomen.

Progressionen i uppgiften motsvaras av i vilken mån eleven visar på generella mönster när det gäller hur och varför de anförda heliga handlingarna firas.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar nivå C

"Det som skiljer handlingar åt är att dop, väljer man inte själv, man blir medlem i kyrkan, när man sen ska konfirmera sig blir det ens eget val. Konfirmationen blir som en bekräftelse, att man är kristen och vill fortsätta det. Nattvarden tar man oftast för att ta del av "Jesus" och kristendomen "på riktigt" och egentligen så borde alla som konfirmerar sig ha den inställningen, men jag tror att många gör det bara för att det är kul. Alla tre handlingar symboliserar tre olika saker, olika stadier av kristendomen. Dopet är första, då man går med i kyrkan och blir ett guds barn. Konfirmationen visar att man är på väg att bli vuxen & väljer att fortsätta vara trogen. Att ta nattvarden är för många något stort, ett bevis på att man vill ta del av Jesus."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven förklarar och visar på samband mellan handlingarna; (dop, konfirmation och nattvard) och centrala tankegångar inom kristendomen.

Exempel på sådana samband i svaret är: "Dopet innebär att man blir medlem i svenska kyrkan. Konfirmationen är en bekräftelse på dopet.". En förklaring som däremot saknas är att nattvarden innebär att få syndernas förlåtelse, men det finns en antydning till förståelse genom eleven skriver att "man får ta del av Jesus".

Exempel på elevsvar nivå A

"I kristendomen har man tre heliga sakrament som alla på sätt och vis hör ihop. Det är dopet, då du skrivs in i kyrkan, konfirmationen, då du bekräftar dina föräldrars beslut, att döpas in i kyrkan och till sist nattvarden då man renas ifrån sina synder. Alla handlingar är lika då man visar dem inför Gud, man bekräftar herrens ord. Dopot är den handling som skiljer sig från de andra två, eftersom man själv inte gör valet. Alla 3 handlingar symboliserar 3 olika saker, olika faser i kristendomen.

Jag tror kristna eller religiösa över huvud taget har dessa heliga handlingar som en påminnelse att vara trogen till sin gud. Det är även en trygghet att t.ex. att kunna bli förlåten och därmed förlåta sig själv och att kunna handla för att få en "bekräftelse" att man kommer till Gud när man dör."

Kommentar till elevsvar nivå A

Eleven förklarar innebörden av de tre olika "sakramenten". Eleven kopplar ihop handlingarna med centrala tankegångar. Till exempel dopet, "du skrivs in i kyrkan", konfirmationen, "då du bekräftar dina föräldrars beslut, att döpas in i kyrkan" och nattvarden, "då man renas ifrån sina synder".

Elevsvaret innehåller även förklaringar om generella mönster mellan handlingarna t.ex. att handlingarna påminner människan om att vara trogen Gud och känna en trygghet att kunna bli förlåten och komma till Gud när man dör. Eleven kommenterar också det som skiljer dopet från övriga handlingar, då det är föräldrarna som gör det aktiva valet.

Uppgift 24

Utgångspunkter för bedömning

Har eleven parat ihop konsekvensetik med bokstaven A, pliktetik med bokstaven B och sinnelagsetik med bokstaven C?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska minst två av modellerna ha kopplats ihop med korrekta beskrivningar.		

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att resonera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att använda etiska modeller.

Uppgift 25

Utgångspunkter för bedömning

I vilken utsträckning innehåller svaret relevanta argument för och emot dödsstraff?

I vilken utsträckning använder eleven etiska modeller i sitt svar?

I vilken utsträckning problematiserar eleven etiska ställningstaganden?

Belägg för nivåer i uppgiften		
Nivå E	Nivå C	Nivå A
För att ett svar ska ge belägg för nivå E ska eleven föra ett enkelt resonemang rörande något argument för eller emot dödsstraff. Eleven använder sig då av endast en korrekt uppfattad etisk modell på ett i huvudsak fungerande sätt. Resonemanget är till viss del underbyggt i form av någon enkel motivering till de ställningstaganden som görs.	För att ett svar ska ge belägg för nivå C ska eleven föra ett utvecklat resonemang med flera relevanta argument för och/eller emot dödsstraff. Eleven använder sig då av minst två korrekt uppfattade etiska modeller på ett relativt väl fungerande sätt. Resonemanget är relativt väl underbyggt i form av någon utvecklad motivering till de ställningstaganden som görs.	För att ett svar ska ge belägg för nivå A ska eleven föra ett välutvecklat resonemang med flera relevanta argument för och emot dödsstraff. Eleven använder sig då av minst två korrekt uppfattade etiska modeller på ett väl fungerande sätt. Resonemanget är väl underbyggt i form av några välutvecklade motiveringar till de ställningstaganden som görs. Eleven problematiserar sitt svar genom att visa att en etisk modell kan motivera olika ställningstaganden.

Kommentar

Uppgiften avser att pröva förmågan att resonera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att använda etiska modeller. Eleven bör använda minst två av följande etiska modeller: konsekvensetik, pliktetik och sinnelagsetik. Fokus ligger på det sätt på vilket eleven visar på denna förmåga och inte på vilka specifika ställningstaganden eleven gör i frågan om dödsstraff.

För nivå A krävs att eleven problematiserar sitt svar genom att tydligt visa att en och samma etiska modell kan användas för att argumentera såväl för som emot dödsstraff.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som inte når nivå E

"Dödsstraff är vansinne. Man ska inte behöva dö om man har gjort något som är dåligt. Man kanske är värd ett dödsstraff om man t.ex. har mördat någon bara för att det är kul. Men om man t.ex. dödar någon som har tänkt göra något jätte dumt som kan påverka landet/världen. Så kan det vara delvis "ok". Om man har "råkat" mörda någon för att man är psykiskt sjuk så är det bättre med vård än att man ska dö."

Kommentar till elevsvar som inte når nivå E

Eleven resonerar kortfattat om dödsstraff men använder inte någon etisk modell. Därför är svaret inte ett godtagbart E-svar.

Exempel på elevsvar nivå E

"En konsekvensetiker skulle troligen varit väldigt osäker om ett dödsstraff ska ske eller inte medans pliktetiker är mer bestämd. Finns det ett lag att de som begått mod ska få dödsstraff så kommer de att få det enligt dem. De kollar liksom inte konsekvenserna. Om mordet kan ha varit någon annan som begått. För att ibland kan det hända att den man misstänker inte är den rätta personen, alltså att den inte förtjänar dödas för att det inte är den som begått mod. Så tänker oftast en konsekvensetiker. Eller kan personen vara fysiskt sjuk så att han/hon inte förtjänar dödsstraff utan fysiskt hjälp."

Kommentar till elevsvar nivå E

Eleven för ett enkelt resonemang och använder sig av en etisk modell; pliktetiken, på ett i huvudsak korrekt sätt. Eleven använder argumentet om att pliktetiker antagligen är för dödsstraff eftersom lagen (i vissa länder) säger att mördare ska straffas med döden.

När det gäller konsekvensetiken är eleven delvis på rätt väg, men resonemanget är oklart, vilket innebär att svaret endast bedöms som E-nivå.

Exempel på elevsvar nivå C

"Om dödsstraff är rätt eller fel kan man diskutera. En konsekvensetiker menar att det här skulle vara etiskt rätt. Denna personen man skulle avliva har förmodligen gjort något så hemskt att han borde vara mentalt sjuk, eller haft en så grov uppväxt att det präglar hans mentala del. Sitter han i fängelse i 20 år, sedan kommer ut, kommer han förmodligen inte ändras. Snarare tvärt om, byggt upp ett ännu större hat inne i finkan och kanske mörda fler. Därför vore det rätt att döda honom från början, då konsekvenserna kan bli att ännu fler dör och det skulle då vara friska arbetande medans han är en ganska sjuk människa."

Hade man varit en pliktetiker hade man förmodligen handlat annorlunda. Inom denna etik är plikttrappan relevant och den säger att man aldrig dödar. Detta medför att regeletiker inte tycker det är rätt med dödsstraff, för de dödar inte, även vad konsekvenserna blir. Även om gärningsmannen 20 år senare skjuter ihjäl 10 till så handlade dem rätt enligt deras etik."

Kommentar till elevsvar nivå C

Eleven för ett utvecklat resonemang och använder sig av två etiska modeller (konsekvensetik och pliktetik/regeletik) på ett korrekt sätt. Eleven resonemang är relativt väl underbyggt och består av resonemang i flera led: "Sitter han i fängelse i 20 år, sedan kommer ut, kommer han förmodligen inte ändras. Snarare tvärt om, byggt upp ett ännu större hat inne i finkan och kanske mörda fler." Eleven visar däremot inte att någon av de etiska modellerna kan motivera olika etiska ställningstaganden om dödsstraff.

Exempel på elevsvar nivå A

"Om dödsstraff är rätt eller fel kan man diskutera. En pliktetiker skulle antagligen säga att det är fel eftersom man inte får döda någon, och i Sverige är våra lagar emot dödsstraff. Att döda är fel, inte något man ska göra. Men om man straffar någon som tex

har mördat någon med döden, så har ju någon mer dödat en person, och det blir ju inte heller rätt. En sinnelagsetiker skulle antagligen tycka det är fel med dödsstraff. Man vill ju egentligen ingen gott med handlingen, det är inget som görs god hjärtat. Man vill straffa personen, liksom hämnas på de liv som den kanske tagit. Man vill skipa rättvisa för det som har hänt, men egentligen tar man ytterligare ett liv. En konsekvensetiker skulle kunna resonera lite olika. Dödsstraff skulle kunna få många konsekvenser. Först och främst dödar man en person. Det medför att det plötsligt bestäms vilka som har rätt och leva och inte på vår jord och inte. En stor negativ del är att oskyldiga liv skulle kunna släckas. Någon som varit på fel plats kan oskyldigt dömmas, och när straffet utfärdats finns ingen återvändo, inget man någonsin kan göra åt saken. Människor får ingen andra chans, utan kan mista livet. Men samtidigt skulle dödsstraff kunna leda till att människor avskräcks från att göra fruktansvärda brott, och på så sätt skulle brotten minska. Dessutom så får ex. massmördare aldrig mer chansen att utföra fruktansvärda dåd. Kanske kan det kännas som en lättnad för anhöriga till människor som mist livet, om deras mördare inte sitter någonstans. Det behöver inte vara rädda, även om personen i fråga antagligen skulle befinna sig i fängelse annars. Men allt som allt tror jag att konsekvenserna emot dödsstraff väger över och att det skulle vara fel med dödsstraff i en konsekvensetikers, ögon.”

Kommentar till elevsvar nivå A

Eleven för ett väl utvecklat resonemang, där tre etiska modeller används på ett väl fungerande sätt. Flera argument för och mot dödsstraff återfinns i texten. Eleven resonerar utifrån olika perspektiv inom en och samma etiska modell, vilket innebär att eleven problematiserar och uppnår en högre kvalitet. Motiveringarna till de ställningstaganden som görs är ofta väl utvecklade.

Konsekvensetiken: Å ena sidan argumenterar eleven för att en konsekvensetiker menar att det är fel med dödsstraff (oskyldiga kan avrättas, ingen andra chans att bättra sig) men å andra sidan är dödsstraff bra därför att det är avskräckande och därför att konsekvenserna blir då att brotten minskar, samt att anhöriga till brotts-offret kan känna en lättnad om mördaren avrättas.

Pliktetiken: Två argument nämns inom pliktetiken, där eleven skriver att det är fel att döda enligt lagen och dessutom måste någon utföra avrättningen, bödeln, som också blir mördare.

Eleven fördjupar sin argumentation genom att ta ytterligare ett exempel mot dödsstraff ur en pliktetikers perspektiv.

Sinnelagsetik: Eleven argumenterar också utifrån sinnelagsetiken genom att hävda att det är fel med dödsstraff eftersom man bara ytterligare tar ett liv.

Sammanställning av provresultat

Sist i delprov B finns ett formulär för notering av elevens resultat på de olika uppgifterna i provet. Detta formulär används även för att bestämma elevens probetyg.

Formuläret används även för att bestämma elevens probetyg.

Uppgifterna på formuläret är organiserade utifrån de förmågor och de delar av kunskapskraven som prövas i provet. De kommer därefter i numerisk ordning. Det framgår även för varje uppgift om det ingår i delprov A eller B.

Notering av resultat

Elevens resultat förs in på formuläret genom att en kryssmarkering sätts i rätt ruta, baserat på uppgiftens benämning och på vilken av nivå E, C eller A eleven bedöms ha uppvisat belägg. Observera att om elevens resultat på en uppgift bedöms motsvara beskrivningen för nivå C, ska kryss sättas **både** i rutan för belägg för nivå E **och** i rutan för belägg för nivå C. På motsvarande sätt kryssmarkeras rutorna för E-, C- och A-belägg om elevresultatet på en uppgift bedöms motsvara nivå A.

Exempel på notering av resultat, elevsvar på E-nivå:

Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
Delprov A	Delprov A	Delprov A
Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☐	Uppgift 12 ☐

Exempel på notering av resultat, elevsvar på C-nivå:

Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
Delprov A	Delprov A	Delprov A
Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☐

Exempel på notering av resultat, elevsvar på A-nivå:

Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
Delprov A	Delprov A	Delprov A
Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☒

Observera att uppgifterna 9, 10 och 11 var och en ger **två** möjligheter att finna belägg för E-nivån. Om eleven löst någon av dessa uppgifter fullt ut, ska alltså läraren kryssa i båda rutorna vid dessa uppgifter.

Provbetyg

När formuläret är färdigifyllt vidtar bestämningen av elevens provbetyg.

Bestämning av provbetyg utgår från en grundläggande princip om att eleven för att få provbetyget E måste ha belägg på minst E-nivå för både förmåga 1 och förmåga 4. För att få provbetyget C måste eleven ha belägg på minst C-nivå för både förmåga 1 och förmåga 4.

Förmåga 5 provas i två uppgifter (uppgift 20 och 21 i delprov B). Eftersom eleven endast har två tillfällen att uppvisa denna förmåga i provet, krävs inte att eleven uppvisar belägg för förmågan för att få provbetyget E. Detta sker med hänsyn taget till de överväganden som redovisas i häftet **Lärarinformation** under rubriken **Utgångspunkterna vid provkonstruktion** (s. 8). Det handlar i korthet om att minimera slumpens inverkan på provresultatet.

Bestämningen av provbetyg på det nationella provet i religionskunskap baseras på tre moment:

1. Antal belägg på olika nivåer
2. Totalt antal belägg
3. Beläggens fördelning på olika förmågor

1. Antal belägg på olika nivåer

Summera först antalet kryss för belägg i respektive spalt för varje **förmåga** sorterat på nivåerna E, C och A. Notera summorna i de grönfärgade rutorna i formuläret.

Summera därefter antalet kryss för belägg för varje **nivå E, C och A**. Notera summorna i de rosafärgade rutorna i formuläret.

Maximalt antal belägg för förmåga 1, 4 och 5 på nivåerna E, C och A:

Max belägg förmåga 1:	Antal belägg för E: 23	Antal belägg för C: 7	Antal belägg för A: 4
Max belägg förmåga 4:	Antal belägg för E: 3	Antal belägg för C: 2	Antal belägg för A: 2
Max belägg förmåga 5:	Antal belägg för E: 2	Antal belägg för C: 2	Antal belägg för A: 1
	Summa belägg för E: 28	Summa belägg för C: 11	Summa belägg för A: 7

2. Totalt antal belägg

Summera det antal belägg som genererats av eleven i provet och notera detta i formuläret ("Elevens totala antal belägg").

Om en elev bedöms ha motsvarat beskrivningen av den högsta möjliga nivån på varje enskild uppgift i provet, kommer denna elev att ha samlat maximalt antal belägg, dvs. 46.

3. Beläggens fördelning på olika förmågor

Notera hur elevens belägg fördelar sig mellan de olika förmågor som provas i provet. För att få provbetyget E måste eleven ha belägg på minst E-nivå på förmågorna 1 och 4. För att få provbetygen D och C måste eleven därutöver ha belägg för minst C-nivå på förmågorna 1 och 4. För att få provbetygen B och A måste eleven utöver kraven för D och C också ha belägg för minst A-nivå oavsett förmåga.

Om eleven saknar belägg för nivå E på någon av förmågorna 1 och 4, blir provbetyget automatiskt F.

Sammanräkning och analys

När det totala antalet belägg är sammanräknat och fördelningen av dessa belägg över de olika förmågorna och nivåerna är klarlagt, bestäms provbetyget utifrån följande principer:

För provbetyg E

skall eleven totalt ha **minst 15** belägg, och de skall vara **spridda** över förmågorna 1 och 4.

För provbetyg D

skall eleven totalt ha **minst 20** belägg och de skall vara **spridda** över förmågorna 1 och 4. För **antingen** förmåga 1 eller 4 krävs att totalt minst **3** uppgifter ger belägg för **nivå C eller A**.

För provbetyg C

skall eleven totalt ha **minst 24** belägg och de skall vara **spridda** över förmågorna 1 och 4. Sammanlagt för **både** förmåga 1 och 4 krävs att totalt minst **4** uppgifter ger belägg för **nivå C eller A**.

För provbetyg B

skall eleven totalt ha **minst 32** belägg och de skall vara **spridda** över förmågorna 1 och 4. Sammanlagt för **både** förmåga 1 och 4 krävs att totalt minst **6** uppgifter ger belägg för **nivå C eller A**. Minst **2** uppgifter måste ge belägg för **nivå A** på någon av förmågorna 1, 4 eller 5.

För provbetyg A

skall eleven totalt ha **minst 38** belägg och de skall vara **spridda** över förmågorna 1 och 4. Sammanlagt för **både** förmåga 1 och 4 krävs att totalt minst **6** uppgifter ger belägg för **nivå C eller A**. Minst **4** uppgifter måste ge belägg för **nivå A** på någon av förmågorna 1, 4 eller 5.

Provbetyg F sätts om eleven har samlat mindre än 15 belägg **eller** om eleven saknar belägg för någon av förmågorna 1 eller 4.

Bestäm elevens provbetyg utifrån dessa principer. Notera provbetyget i formuläret.

Sist i detta häfte finns ett exempel på ett ifyllt formulär för sammanställning av elevresultat. För det första genererar det aktuella provet en summa av 27 belägg och för det andra ger fyra av uppgifterna för förmåga 1 och 4 belägg för nivå C eller A. Resultatet blir därmed provbetyg C. Hade provet gett belägg för nivå C eller A för endast en av förmågorna 1 eller 4 hade provbetyget blivit D, trots att eleven fått mer än 24 belägg totalt. För att provet i exemplet skulle få provbetyget B krävs för det första att summan av belägg uppgår till minst 32 samt att ytterligare minst en uppgift ger belägg för nivå A.

Kunskapsprofil

Resultatformuläret genererar förutom ett provbetyg även en form av kunskapsprofil över elevens prestationer på provet, fördelat över de olika förmågor och delar av kunskapskrav som provas. De samlade kunskapsprofilerna i en specifik elevgrupp kan även bidra till att läraren får en uppfattning om hur undervisningen i religionskunskap i denna grupp har fungerat vad gäller de aktuella förmågorna och delarna av kunskapskrav.

Formulär för sammanställning av elevresultat. Ämnesprovet i religionskunskap årskurs 9, 2013

Namn:		Klass/Grupp:		Skola:	
Kommun:		Födelsedatum (ååmmdd):		Flicka ☐ Pojke ☐	
Förmåga	Del av kunskapskrav	Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A	
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa	1. Eleven har ... kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom ... centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.	Delprov A	Delprov A	Delprov A	
		Uppgift 3 ☐			
		Uppgift 6 ☒			
		Uppgift 7 ☐			
		Uppgift 8 ☒			
		Uppgift 9 ☒			
		☐			
		Uppgift 10 ☒			
		☒			
		Uppgift 11 ☒			
		☐			
		Delprov B	Delprov B	Delprov B	
		Uppgift 17 ☒	Uppgift 17 ☐		
		Uppgift 18 ☒	Uppgift 18 ☒	Uppgift 18 ☒	
		Uppgift 19 ☐			
	Uppgift 23a ☒				
		Uppgift 23 b ☒	Uppgift 23b ☐		
	2. Dessutom för eleven ... resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.	Delprov A	Delprov A	Delprov A	
		Uppgift 1 ☒			
		Uppgift 2 ☐			
Uppgift 4 ☒					
Uppgift 5 ☒					
Uppgift 13 ☒					
Uppgift 14 ☒		Uppgift 14 ☐	Uppgift 14 ☐		
Uppgift 15 ☒		Uppgift 15 ☐			
Uppgift 16 ☒		Uppgift 16 ☒	Uppgift 16 ☐		
Uppgift 22 ☐		Uppgift 22 ☐			
		Antal belägg för nivå E: 16	Antal belägg för nivå C: 3	Antal belägg för nivå A: 1	
Förmåga	Del av kunskapskrav	Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A	
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller	5. Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra ... resonemang och använda etiska begrepp och modeller ...	Delprov A	Delprov A	Delprov A	
		Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☐	Uppgift 12 ☐	
		Delprov B	Delprov B	Delprov B	
		Uppgift 24 ☒			
		Uppgift 25 ☒	Uppgift 25 ☒	Uppgift 25 ☐	
		Antal belägg för nivå E: 3	Antal belägg för nivå C: 1	Antal belägg för nivå A: 0	
Förmåga	Del av kunskapskrav	Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A	
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet	6. Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor ... samt för ... resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.	Delprov B	Delprov B	Delprov B	
		Uppgift 20 ☒	Uppgift 20 ☒		
		Uppgift 21 ☒	Uppgift 21 ☐	Uppgift 21 ☐	
		Antal belägg för nivå E: 2	Antal belägg för nivå C: 1	Antal belägg för nivå A: 0	
		Summa belägg för nivå E: 21	Summa belägg för nivå C: 5	Summa belägg för nivå A: 1	
Ellevens totala antal belägg:					
		Belägg för nivå E finns för förmåga 1 och 4: Ja ☐ Nej ☐	Belägg för nivå C finns för förmåga 1 och 4: Ja ☐ Nej ☐		Ellevens provbetyg:

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession